

POSLOVNA EKONOMIJA

1. (15 bodova) (**I str. 37**) Aleksandar, Branko i Filip otkupili su na berzi sve akcije akcionarskog društva "Future" po istoj ceni od 1000 dinara po akciji, što je četverostruko više u odnosu na nominalnu vrednost ovih akcija. Pritom, Aleksandar je za kupovinu datih akcija potrošio 100.000 dinara, Branko 50.000 dinara, a Filip 250.000 dinara. Iz ličnih razloga, na kraju godine, oni odlučuju da ugase dato privredno društvo. Ukupan dug prema poveriocima u tom trenutku iznosio je 200.000 dinara. Uzimajući u obzir prethodne pretpostavke, koliko će svaki od njih dobiti nakon likvidacije društva kada se izmire sve obaveze prema poveriocima?

Kako su sve akcije kupljene po ceni od 1000 dinara, to znači da je, polazeći od utrošenog novca za kupovinu akcija, Aleksandar kupio 100 akcija, Branko 50, a Filip 250 akcija. Ukupan broj akcija društva prema tome je 400 akcija, obzirom da su sve akcije oni otkupili. U skladu sa tim, Aleksandar će dobiti 100/400 ili 1/4 delova likvidacione vrednosti društva, Branko 50/400 ili 1/8, a Filip 250/400 ili 5/8 likvidacione vrednosti društva.

2. (15 bodova) Izračunati dobitak/gubitak ako su dati sledeći podaci:

Obim proizvodnje (Q)	1	2	3	4	5	6
Tržišna cena proizvoda (Cq)	10	10	10	10	10	10
Granični troškovi (GT)	-	7	8	8	9	9
Ukupno troškovi	15	22	30	38	47	56
Dobitak/Gubitak	-5	-2	0	2	3	4

3. (5 bodova II) Koja su osnovna načela prodajne politike?

Rešenje:

- a) **Veza sa tržištem**
- b) **Smanjenje poslovnog rizika**
- c) **Ugled na tržištu**

4. (25 bodova) Preduzeće „Zmaj“ je u toku 2025. godine, proizvedeći proizvod „X“, ostvarilo dohodak u iznosu od 85.000 dinara. Preduzeće je, pri tom, proizvelo i prodalo 2.000 komada datih proizvoda po ceni od 200 dinara i ostvarilo dobitak od 50.000 dinara. Ukoliko su u datom periodu obračunati troškovi sredstava za rad u iznosu od 75.000 dinara,

a) (10 bodova) izračunati koliko su iznosili troškovi materijala? (U obračunu zanemariti porez na dodatu vrednost)

b) (10 bodova) uz pretpostavku da preduzeće finansira nabavku materijala iz pozajmljenih izvora, uz kamatnu stopu od 10%, koliko bi preduzeće moralo da plati kamate ukoliko ciklus angažovanja vrednosti u materijalu traje 60 dana (godina ima 360 dana)?

c) (5 bodova) uz prethodnu pretpostavku, koliko bi preduzeće uštedelo kada bi dužinu ciklusa angažovanja skratilo sa 60 na 30 dana?

a)

Dohodak 85.000 dinara (I str. 24)

Ukupan prihod $2.000 \times 200 = 400.000$ dinara

Dobitak 50.000 dinara

Ukupni troškovi (Prihodi – Dobitak) = $400.000 - 50.000 = 350.000$ dinara

Troškovi radne snage (Dohodak – Dobitak) = $85.000 - 50.000 = 35.000$ dinara

Troškovi sredstava za rad 75.000 dinara

Troškovi materijala = Ukupni troškovi – Troškovi radne snage – Troškovi sredstava za rad = $350.000 - 35.000 - 75.000 = 240.000$ dinara

b) (I str. 80)

$Ka = PH/360$

PH = 60 dana

$Ka = 60/360 = 1/6$

$S = C \times Ka$

$S = 240.000 \times 1/6 = 40.000$ dinara

Uz kamatnu stopu od 10%, preduzeće bi platilo 4.000 dinara kamate

c) (I str. 80)

U slučaju da je PH = 30 dana

$Ka = 30/360 = 1/12$

$S = 240.000 \times 1/12 = 20.000$

U tom slučaju kamata bi iznosila 2.000 dinara, što znači da bi ušteda na kamati bila 2.000 dinara ($4.000 - 2.000$)

5. (5 bodova) (I str. 94) Stvarna produktivnost se može približiti objektivno uslovljenoj produktivnosti, ili čak izjednačiti sa njom:

- a) povećanjem prodajnih cena proizvoda, nabavkom nove, savremene i efikasnije opreme
  - b) potpunijim korišćenjem proizvodnog kapaciteta, boljom radnom disciplinom, stimulativnim nagrađivanjem radnika
  - c) smanjenjem utrošaka sredstava za proizvodnju, smanjenjem nabavnih cena sredstava za proizvodnju i primenom nove tehnologije (što zahteva dopunsko ulaganje kapitala)
- (Zaokružite tačan/ne odgovor/e)

6. (10 bodova) (II str. 39., 40. i 41) Preduzeće planira da proizvede 1000 šerpi u narednoj godini. Za proizvodnju jedne šerpe je potrebno 1.1 kg lima, 0,21 l boje i dve ručke. Na početku godine preduzeće raspolaže sa 150 kg lima, 20 l boje i 200 komada ručki. Na kraju godine treba da ostane 50 kg lima više nego na početku godine, 5 l boje manje i za četvrtinu više ručki.

a) (5 bodova) Postavite plan materijala.

REŠENJE:

$Z_p = 150 \text{ kg lima, } 20 \text{ l boje i } 200 \text{ komada ručki}$

$Z_k = 200 \text{ kg lima, } 15 \text{ l boje i } 250 \text{ komada ručki}$

Vrsta materijala	Materijalni bilans	Z_p	Z_k	Količina za nabavku
Lim	$1000 \times 1,1 \text{ kg} = 1100 \text{ kg}$	150 kg	200 kg	1150 kg
Boja	$1000 \times 0,21 \text{ l} = 210 \text{ l}$	20 l	15 l	205 l
Ručka	$1000 \times 2 \text{ komada} = 2000 \text{ komada}$	200 komada	250 komada	2050 k

b) (5 bodova) Ako znamo da je u preduzeću, $5Z_p + 500 = 7Z_k$, pri čemu su Z_p -početne zalihe, a Z_k -krajnje zalihe, možemo zaključiti da je kod ovog preduzeća:

- 1) plan nabavke veći od plana prodaje
- 2) plan nabavke manji od plana prodaje
- 3) plan nabavke isti kao plan prodaje
- 4) nemamo dovoljno informacija da bi ocenili odnos između ova dva plana

$$5Z_p + 500 = 7Z_k$$

$$Z_p = (7Z_k - 500) / 5 = 7/5 Z_k - 100$$

7. (10 bodova) (I str. 86.-96.) Koristeći 80% svojih kapaciteta i angažovanjem 200 radnika, preduzeće „Z“ prodajom svih proizvedenih jedinica po trenutnoj tržišnoj ceni ostvaruje profit u iznosu od 700.000 dinara. Pri tom obimu proizvodnje ekonomičnost preduzeća je 3, a produktivnost je 5. Ukoliko pretpostavimo da se prodajna cena proizvoda, kao i broj radnika angažovanih u proizvodnji ne menja, koliki prihod bi preduzeće ostvarilo prodajom svih proizvedenih jedinica pri iskorišćenosti kapaciteta na 90%?

$Dt=C-T$ i $E=C/T$, odnosno $700.000=C-T$ i $3=C/T$. Rešavanjem ove dve jednačine sa dve nepoznate dobijamo da je $C=1.050.000$, a $T=350.000$.

Dalje, $P=Q80\%/L$, odnosno $5=Q80\%/200$, odakle proizvedena količina za 80% iskorišćenosti kapaciteta iznosi 1.000 jedinica. Na osnovu toga i ostvarenog prihoda, možemo da izračunamo prodajnu cenu proizvoda, odnosno $Cq=1.050.000/1.000=1.050$ dinara.

Konačno, pri iskorišćenosti kapaciteta od 90% obim proizvodnje preduzeća bi iznosio $Q90\%=1.000*90/80=1.125$ jedinica. Ostvareni prihod za ovaj obim proizvodnje i prodaje iznosio bi $C=Cq \times Q90\% = 1.050*1.125=1.181.250$ dinara.

8. 15 bodova (II str. 38) U lancu supermarketa Y u toku 2025. godine, ukupno je prodato 80 925 komada voćnog jogurta od kruške koji se prodaje samo u pakovanju od 330 ml. Prosečno vreme zadržavanja ovog artikla je 20 dana. Stanje zaliha se na kraju svakog kvartala smanjivalo za 10% u odnosu na prethodni kvartal. Izračunati stanje zaliha na početku 2026. godine.

REŠENJE:

Vreme zadržavanje= $365/$ koeficijent obrta zaliha tj. koef. Obrta zaliha= $365/20=18,25$ (priznaje se i ako se uzima da godina ima 360 dana, odnosno $360/KOZ$ tj. $KOZ=18$)

Koef. obrta zaliha= $Promet/prosečne zalihe$ tj. Prosečne zalihe = $80.925/18,25=4.434$ komada (4.496)

Zalihe u prvom kvartalu su X, u drugom kvartalu 0,9X, u trećem kvartalu 0,81X i u četvrtom 0,729X

Prosečne zalihe= $(X+0,9X+0,81X+0,729X)/4$

$$4.434= 3,439X/4$$

$$X=(4.434 \times 4)/3,439 = 5.157 \text{ komada (iznos zaliha na kraju prvog kvartala) (5.229)}$$

Stanje zaliha na kraju četvrtog kvartala= $5.157 \times 0,729= 3.759$ komada (3.812), a to je ujedno i početno stanje zaliha za 2026. godinu.